

DECIZIA Nr.63
din 13 februarie 2018

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.I pct.21 [cu referire la art.16 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.75/2005 privind asigurarea calității educației] și pct.26 [cu referire la art.4 alin.(1) din Legea nr.288/2004 privind organizarea studiilor universitare] din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății, precum și ale legii, în ansamblul său

Publicată în Monitorul Oficial nr.201 din 06.03.2018

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății, obiecție formulată de Președintele României.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.26/4 ianuarie 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.7A/2018.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate** sunt formulate atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și de natură intrinsecă.

4. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă, se arată că legea criticată a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră de reflecție, în data de 4 aprilie 2017. Legea astfel adoptată cuprindea trei articole [art.I, II și III], dintre care primul aducea 19 intervenții legislative asupra art.I, II, III, IV și VIII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.96/2016, celelalte două cuprinzând dispoziții tranzitorii.

5. La data de 27 iunie 2017, Senatul, în calitate de Cameră decizională, adoptă legea menționată, cu două articole [art.I și II], dintre care primul aducea 31 de intervenții legislative asupra art.I, II, III, IV și VIII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.96/2016 [suplimentar introducându-se un art.I¹], iar cel de-al doilea cuprindea dispoziții tranzitorii.

6. Legea astfel adoptată a fost trimisă spre promulgare. Președintele României a formulat cerere de reexaminare potrivit art.77 alin.(2) din Constituție.

7. În cadrul procedurii de reexaminare desfășurate la Camera Deputaților, s-a stabilit că pentru art.I¹, IV, VII și VIII alin.(5) și (6) din lege, Camera Deputaților este Camera decizională, legea fiind adoptată ca atare la nivelul acestei Camere. La data de 4 decembrie 2017, Senatul a reexaminat legea și, întrucât a modificat textele cu privire la care Camera Deputaților își reținuse competența decizională, a retrimis legea la Camera Deputaților pentru art.I¹, art.I² [nou-introdus] și art. IV. Asupra acestora, Camera Deputaților, în ședința din 19 decembrie 2017, a decis definitiv.

8. Având în vedere cele anterior menționate, se arată că, anterior reexaminării, Senatul se comportase ca o Cameră decizională pentru întreaga lege, introducând art.I¹ (art.I pct.21 din lege) și modificând art.IV (art.I pct.29 din lege). În schimb, în procedura legislativă ulterioară cererii de reexaminare, Senatul și-a înlăturat competența decizională inițial stabilită, după ce Camera Deputaților și-a stabilit expres competența decizională cu privire la aceste dispoziții.

9. Cu privire la această situație se arată că Senatul a încălcat, în prima fază, competența decizională a Camerei Deputaților, iar, în a doua fază, a admis implicit, prin retrimiteră legii la Camera Deputaților,

că a adoptat legea cu încălcarea art.75 alin.(4) și (5) din Constituție. Se subliniază că, indiferent de Camera decizională pentru una sau alta dintre dispozițiile legii deduse controlului de constituționalitate, aceasta a fost adoptată cu încălcarea art.75 alin.(4) și (5) din Constituție.

10. Se susține că nu au făcut obiectul cererii de reexaminare nici aspectele referitoare la procedura adoptării legii și nici toate textele asupra cărora s-a intervenit în mod concret în cadrul acestei „navete” ce avea drept scop rezolvarea unor conflicte de competență decizională. În acest sens, se arată că art.I pct.21 [cu referire la art.I¹] din lege, introdus în primă fază de Senat, deși nu făcuse obiectul cererii de reexaminare, totuși, în cea de-a doua fază, Camera Deputaților l-a eliminat, în calitate de Cameră decizională, Senatul [în calitate de Cameră de reflecție în privința acestuia] l-a reintrodus și a mai introdus și art.I pct.21 [cu referire la art.I²], iar, Camera Deputaților, în calitate de Cameră de reflecție, le-a eliminat.

11. În consecință, se arată că sunt încălcate prevederile art.75 coroborate cu cele ale art.77 alin.(2) din Constituție.

12. Cu privire la încălcarea limitelor cererii de revizuire se arată că Președintele României a solicitat Parlamentului reexaminarea dispozițiilor art.I pct.1, 4—7, 9, 11, 13, 17, 18, 22 și 26, iar, pentru rațiuni de corelare, s-a solicitat reanalizarea art. I pct.1 și pct.28. Din analiza textului legii deduse controlului de constituționalitate, rezultă că Parlamentul a adoptat legea menționată cu încălcarea limitelor impuse prin cererea de reexaminare. Astfel, au fost introduse, eliminate ori modificate norme, deși nici textele respective și nici problematica ridicată de acestea nu au făcut nici direct, nici indirect, obiectul cererii de reexaminare. În acest sens, sunt indicate dispozițiile art.I pct.11 [cu referire la art.223 alin.(12¹) din Legea educației naționale nr.1/2011], pct.14 [cu referire la art.254 alin.(12) din Legea nr.1/2011], pct.31 [cu referire la art.VIII alin.(3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.96/2016], pct.19 [cu referire la art. 361 alin.(5) din Legea nr.1/2011], pct.24 și pct.25 [ambele cu referire la art.II pct.3 și 4 privind art.32 alin.(2) și (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.75/2005 privind asigurarea calității educației]. De asemenea, se mai arată că din forma legii adoptate după reexaminare au fost eliminate mai multe texte ale art.I care nu sunt legate sub niciun aspect de solicitările formulate; în acest sens, este menționat art.I pct.21 [cu referire la art.I¹ din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.96/2006], pct.27 [cu referire la art.IV pct.3] și pct.29 [cu referire la art.IV pct.7 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.96/2006] din lege.

13. Tot cu privire la depășirea limitelor cererii de reexaminare, se menționează că, deși nu au fost vizate prin cererea de reexaminare, art.I pct.6, modificând art.158 alin. (2¹) și (2²) din Legea nr.1/2011, adaugă un nou subiect de drept care poate organiza școli doctorale, respectiv Academia Română, iar art.I pct.26 reformulează art.4 din Legea nr.288/2004 privind organizarea studiilor universitare.

14. Prin urmare, se apreciază că, prin adăugarea, eliminarea sau modificarea unor articole ale legii în cadrul procedurii de reexaminare, fără vreo legătură cu solicitările formulate de Președintele României, Parlamentul a depășit limitele învestirii, încălcând art.77 alin.(2) din Constituție. Acest aspect este de natură să antreneze neconstituționalitatea legii în ansamblu, întrucât intervențiile legislative operate fac ca legea rezultată să fie practic o altă lege față de cea care a fost trimisă inițial la promulgare. În acest sens sunt invocate Decizia Curții Constituționale nr.355 din 4 aprilie 2007 și Decizia Curții Constituționale nr.81 din 27 februarie 2013.

15. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinsecă se susține că sunt încălcate prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, în componenta lor privind calitatea legii, sens în care sunt indicate prevederile art.I pct.11, pct.21 și pct.26.

16. În privința art.I pct.11 din lege se arată că, spre deosebire de forma sa inițială, legea prevede că numai universitățile de stat pot fi finanțate și de către autoritățile locale. O astfel de modificare, pe de o parte, excedează limitelor reexaminării, iar, pe de altă parte, creează premisele unei discriminări în favoarea universităților de stat prin raportare la universitățile particulare.

17. Cu privire la art.I pct.21 din lege se arată că, în privința personalului angajat al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior [în continuare ARACIS — s.n.], pe de o parte, se realizează o derogare de la Legea-cadru nr.153/2017, legea-cadru în materie, care stabilește regimul și principiile privind remunerarea persoanelor plătite din fonduri publice, iar, pe de altă parte, norma este lipsită de claritate, precizie și previzibilitate, întrucât nivelul remunerației acestui personal este stabilit prin raportare la nivelul remunerației acordate unor funcții de conducere din instituțiile de învățământ superior, fără a fi precizate aceste funcții, drept care se poate ajunge la situația ca anumite categorii de personal ale ARACIS să aibă o remunerație la nivelul anumitor funcții de conducere din învățământul superior și alte categorii de personal din cadrul ARACIS să aibă o remunerație diferită, raportată la nivelul altor funcții de conducere.

18. Se mai arată că art.I pct.26 din lege creează un paralelism legislativ prin modificările operate asupra art.4 alin. (1) din Legea nr.288/2004, acestea având același conținut normativ cu art.1 alin.(1) din aceeași lege. De asemenea, cele 7 noi alineate introduse în cuprinsul art.4 din Legea nr.288/2004 nu sunt corelate cu Sistemul european de credite de studiu transferabile (ECTS). Rezultă și o necorelare cu art.15 alin.(1) din Legea nr.288/2004, text care prevede caracterul obligatoriu al acestui sistem. Totodată, prevederile modificatoare ale art.4 alin.(1⁷) din Legea nr.288/2004 sunt neclare, întrucât

pentru studiile de farmacie nu se precizează dacă este vorba de primul ciclu de învățământ sau despre un ciclu de învățământ cumulat.

19. Cu caracter general, se susține că legea ignoră normele de tehnică legislativă privind unitatea de redactare a actului normativ, contrar art.1 alin.(5) din Constituție. Astfel, legea abrogă diverse dispoziții normative, fie făcând referire la anumite puncte ale ordonanței de urgență aprobate, fie, în mod direct, la actul normativ de bază modificat de aceasta. În acest sens sunt menționate, pe de o parte, prevederile art.I pct.9 din lege [de abrogare a pct.6 din ordonanța de urgență, care, la rândul său, are ca obiect modificări operate asupra Legii nr.1/2011], precum și ale art.I pct.22 [de abrogare a art.II pct.1 din ordonanța de urgență, care, la rândul său, are ca obiect modificări asupra Ordonanței de urgență a Guvernului nr.75/2005], iar, pe de altă parte, prevederile art.I pct.1 și pct.2 din lege, care abrogă nemijlocit art.49 alin.(1), (2), (2¹), (2²) și (4) din Legea nr.1/2011. Această situație creează confuzie și permite interpretări diferite privind forma în vigoare a actului de bază modificat, generând astfel impredictibilitate în aplicarea textului normativ în cauză.

20. Prin urmare, se solicită constatarea neconstituționalității Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății, în ansamblul său.

21. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a-și exprima punctele lor de vedere.

22. **Președintele Camerei Deputaților** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

23. Se arată că legea a fost adoptată în mod legitim și constituțional, în virtutea dispozițiilor art.75 din Constituție, în procedura reexaminării, Senatul, în calitate de Cameră decizională, și-a asumat în mod concret și neechivoc acest rol, în limita competențelor sale, iar Camera Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată, s-a pronunțat definitiv asupra unor dispoziții cuprinse în legea ce face obiectul sesizării, dispoziții care, potrivit Constituției, aparțineau de competența Camerei Deputaților în calitate de Cameră decizională. Întreaga procedură parlamentară, reluată în stadiul de reexaminare a legii, a fost îndeplinită pas cu pas, în mod valid. Naveta legislativă operată în privința procedurii de adoptare a legii criticate reprezintă o declinare și împărțire firească a competenței decizionale între cele două Camere, în limita conferită de art.75 din Constituție.

24. Cu privire la criticile de neconstituționalitate raportate la art.77 alin.(2) din Constituție se arată că modificările legislative operate ulterior cererii de reexaminare au fost atât de corelate tehnico-legislativă, cât și de punere de acord cu această cerere. Modificările operate de Camera Deputaților și de Senat nu sunt de natură a imprima deosebiri majore de conținut juridic, legea adoptată menținându-și obiectul de reglementare. Invocându-se Decizia Curții Constituționale nr.515 din 24 noiembrie 2004, se subliniază că dispozițiile art.77 alin.(2) din Constituție nu stabilesc, în mod expres, o limită de natură să aducă vreo restrângere a competenței Parlamentului cu privire la reluarea procesului legislativ, ca urmare a cererii de reexaminare formulate de Președintele României. Se arată că, urmare a cererii de reexaminare, Camera Deputaților poate: a) adopta legea modificată și completată în întregime sau parțial, în sensul cerut de Președinte în cererea de reexaminare; b) adopta legea în forma adoptată inițial de Parlament, în cazul în care se resping solicitările formulate în cererea de reexaminare; sau c) respinge legea supusă reexaminării. În acest context, se subliniază că aceste trei opțiuni legislative consolidează rolul de unică putere legiuitoare a Parlamentului și de organ suprem în materie de legiferare. Se mai arată că ipoteza respingerii legii supuse reexaminării raportată la argumentele invocate în sesizare nu ar putea niciodată să își găsească aplicabilitatea, deoarece ar însemna că Parlamentul ar respinge legea cu încălcarea limitelor impuse prin cererea de reexaminare.

25. De asemenea, se arată că lipsirea Camerei decizionale de competența sa de a modifica sau completa legea astfel cum a fost adoptată de Camera de reflecție, deci de a contribui la procesul de legiferare, ar echivala cu limitarea rolului său constituțional și cu acordarea unui rol preponderent Camerei de reflecție în raport cu cea decizională.

26. Cu privire la criticile aduse art.I pct.11 din lege se arată că nu se poate pune semnul egalității între universitățile de stat și cele particulare, întrucât ele fac parte din aceeași categorie, dar la modul generic, ca și unități de învățământ, în schimb au un regim diferit de funcționare financiară. Sunt invocate, cu privire la principiul egalității, Decizia nr.139 din 18 noiembrie 1996, precum și Hotărârea din 23 iulie 1968, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza „*Aspecte privind regimul lingvistic în școlile belgiene*” împotriva Belgiei.

27. Se apreciază că art.I pct.21 din lege nu încalcă art.1 alin.(5) din Constituție, întrucât este clar, precis și previzibil, fără a cuprinde nicio derogare de la Legea-cadru nr.153/2017. În acest sens se menționează că, dacă ar fi cuprins vreo derogare, textul în cauză trebuia să cuprindă sintagma „*prin derogare de la (...)*”, cerință care rezultă în mod expres din art.63 al Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

28. Se mai indică faptul că art.4 alin.(1) din Legea nr. 288/2004, astfel cum este modificat și

completat prin legea analizată, nu a dobândit același conținut normativ cu art.1 alin. (1) din Legea nr.288/2004, normele juridice instituite prin aceste dispoziții legale dând naștere la relații de complementaritate și de coordonare, cu asigurarea unității reglementărilor cuprinse în actul normativ. Totodată, se arată că aceste norme sunt precise și previzibile, fiind în conformitate cu art.1 alin.(5) din Constituție.

29. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

30. La termenul de judecată fixat pentru data de 31 ianuarie 2018, Curtea a amânat dezbaterile pentru data de 1 februarie 2018. La această dată, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul dispozițiilor art.57 și art. 58 alin.(3) din Legea nr.47/1992, Curtea a amânat pronunțarea asupra cauzei pentru data de 13 februarie 2018, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

31. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 15 și 18 din Legea nr.47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

32. **Obiectul controlului de constituționalitate**, astfel cum rezultă din actul de sesizare, îl constituie dispozițiile Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății. Analizând critica de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta privește, în mod punctual, dispozițiile art.I pct.11 [cu referire la art.223 alin.(12¹) din Legea educației naționale nr.1/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.18 din 10 ianuarie 2011], pct.21 [cu referire la art.16 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.75/2005 privind asigurarea calității educației, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.642 din 20 iulie 2005] și pct.26 [cu referire la art.4 alin.(1) din Legea nr.288/2004 privind organizarea studiilor universitare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.614 din 7 iulie 2004] din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016, precum și legea în ansamblul său. Dispozițiile legale criticate în mod punctual au următorul cuprins:

— Art.I pct.11: *11. La articolul I, după punctul 8 se introduce un nou punct, punctul 8¹, cu următorul cuprins:*

„8¹. *La articolul 223, după alineatul (12) se introduce un nou alineat, alineatul (12¹), cu următorul cuprins:*

«(12¹) *Universitățile de stat pot fi finanțate și de către autoritățile publice locale.»*”

— Art.I pct.21 [cu referire la art.16 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.75/2005]: *21. La articolul II, înaintea punctului 1 se introduc două noi puncte, cu următorul cuprins:*

„— *Articolul 16 se modifică și va avea următorul cuprins:*

«Art.16. — (1) *ARACIS este agenția de asigurare a calității, de interes național, autonomă, cu personalitate juridică și buget propriu.*

(2) *Consiliul ARACIS stabilește prin regulament propriu regimul și principiile privind remunerarea membrilor Consiliului și a personalului angajat, a evaluatorilor și a altor colaboratori externi, precum și cuantumul taxelor percepute în procesul de evaluare externă a calității educației, organigrama și sediul.*

(3) *În baza regulamentului prevăzut la alin.(2), Consiliul hotărăște nivelul remunerării membrilor săi, a personalului angajat, a evaluatorilor și colaboratorilor externi ai ARACIS, având în vedere nivelul remunerației acordate unor funcții de conducere din instituțiile de învățământ superior.*

(4) *Nivelul remunerației membrilor Consiliului ARACIS și a personalului încadrat în această autoritate, stabilit în condițiile alin.(3), nu poate depăși nivelul remunerației stabilite pentru funcțiile de conducere din învățământul superior.»*”

— Art.I pct.26: *26. Articolul III se modifică și va avea următorul cuprins:*

„Art.III. — *Legea nr.288/2004 privind organizarea studiilor universitare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.614 din 7 iulie 2004, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:*

1. La articolul 4, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art.4. — (1) *Studiile universitare sunt organizate pe 3 cicluri: licență, masterat și doctorat.»*”

33. Textele constituționale invocate în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cele ale art.1 alin.(5) privind respectarea legii, art.16 alin.(1) privind egalitatea în drepturi, art.75 privind sesizarea Camerelor Parlamentului și art.77 alin. (2) privind reexaminarea legii.

(1) **Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate**

34. Curtea constată că sesizarea formulată îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție atât sub aspectul obiectului său, fiind vorba de o lege adoptată și

nepromulgată, cât și sub cel al titularului dreptului de sesizare, aceasta fiind formulată de Președintele României.

(2) Parcursul legislativ al legii analizate

35. Ordonanța de urgență a Guvernului nr.96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1009 din 15 decembrie 2016.

36. Proiectul de lege de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016 a fost trimis Camerei Deputaților, la data de 15 decembrie 2016, în vederea dezbaterii și adoptării și a fost adoptat de Camera Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată, la 4 aprilie 2017 [rezultat vot pentru = 182, împotriva = 3, abțineri = 94].

37. Proiectul de lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016 a fost adoptat de Senat, în calitate de Cameră decizională, la 27 iunie 2017 [rezultat vot pentru = 100, împotriva = 0, abțineri = 0].

38. La 30 iunie 2017, legea a fost trimisă Președintelui României în vederea promulgării. La 19 iulie 2017, Președintele României a formulat cerere de reexaminare a legii, în temeiul art.77 alin.(2) din Constituție.

39. Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016 a fost adoptată de Camera Deputaților, ca urmare a cererii de reexaminare, la 19 septembrie 2017 [rezultat vot pentru = 248, împotriva = 0, abțineri = 26].

40. Legea a fost înaintată la Senat [Adresa nr.PLx.12/2017 din 19 septembrie 2017] cu mențiunea că, „în conformitate cu prevederile art.75 alin.(1) din Constituția României și ale art.92 alin.(8) din Regulamentul Camerei Deputaților, Camera Deputaților s-a pronunțat în calitate de Cameră decizională pentru art.I¹, art.IV, art.VII și art.VIII alin.(5) și (6), asupra celorlalte pronunțându-se în calitate de primă Cameră sesizată. De asemenea, precizăm că dispozițiilor art.I¹, art.IV, art.VII și art.VIII alin.(5) și (6) le sunt aplicabile prevederile art.75 alin. (4) și (5) din Constituția României, asupra acestor texte Camera Deputaților pronunțându-se în calitate de Cameră decizională”. Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016 a fost adoptată de Senat, ca urmare a cererii de reexaminare, la 4 decembrie 2017 [rezultat vot pentru = 83, împotriva = 0, abțineri = 15].

41. Legea a fost înaintată la Camera Deputaților [Adresa nr.L68/2017 din 4 decembrie 2017], cu mențiunea „pronunțării Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională, asupra dispozițiilor art.I¹, art.I² și art.IV. Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților, în ședința din 19 septembrie 2017, cât și de Senat, în calitate de Cameră decizională, în ședința din 4 decembrie 2017”.

42. Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016 a fost adoptată de Camera Deputaților la 19 decembrie 2017, ca urmare a cererii de reexaminare și a reținerii calității de Cameră decizională pentru art.I¹, art.I² și art.IV din lege, prevederi modificate de Senat în urma adoptării legii în data de 4 decembrie 2017 [rezultat vot pentru = 175, împotriva = 58, abțineri = 28].

43. La 27 decembrie 2017, legea a fost trimisă Președintelui României în vederea promulgării, care, în data de 4 ianuarie 2018, a sesizat Curtea Constituțională cu prezenta obiecție de neconstituționalitate.

(3) Analiza obiecției de neconstituționalitate

(3.1.) Criticile de neconstituționalitate extrinsecă

44. Potrivit art.77 alin.(2) din Constituție, înainte de promulgare, Președintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii. Analizând acest text constituțional, Curtea, în jurisprudența sa, a statuat că Parlamentul ar urma să reexamineze doar textele indicate de Președintele României. Așa fiind, întrucât cu prilejul soluționării cererii de reexaminare formulate de Președintele României, Parlamentul a depășit limitele investirii, drept care Curtea a constatat neconstituționalitatea legii supuse controlului de constituționalitate [Decizia nr.355 din 4 aprilie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.318 din 11 mai 2007]. De asemenea, Curtea a constatat că art.77 alin.(2) din Constituție nu dispune cu privire la prevederile ce trebuie să fie reexamineate, ca urmare a cererii formulate de Președintele României. Însă, din analiza textului rezultă că trebuie reexamineate textele cuprinse în cererea Președintelui României, precum și cele care au legătură cu acestea, fiind necesară corelarea tehnico-legislativă a tuturor dispozițiilor din lege. În acest context, pot fi modificate chiar și unele dispoziții ale legii care nu au fost în mod expres cuprinse în cererea de reexaminare. Parlamentul deliberază numai în limitele cererii de reexaminare, dar are obligația să se exprime cu privire la toate textele din lege care se referă la o problemă ridicată de Președintele României, chiar în absența unei mențiuni exprese în solicitarea acestuia. Parlamentul, fiind unica autoritate legiuitoare a țării, conform prevederilor art.61 alin.(1) din Constituție, în raport cu solicitările cuprinse în cererea de reexaminare a Președintelui României, poate adopta orice fel de soluție pe care o va considera necesară. Astfel, poate admite în întregime sau parțial solicitarea, poate să o respingă ori poate să modifice în totalitate sau parțial anumite texte care au legătură cu cererea de reexaminare, inclusiv prin recorelarea dispozițiilor legii [Decizia Curții Constituționale nr.991 din 1 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.682 din 6 octombrie 2008].

45. Analizând art.77 alin.(2) din Constituție, Curtea a constatat că reexaminarea poate fi cerută o

singură dată de Președintele României, pentru orice motiv — de formă sau de fond, cu privire la legea în integralitatea sa sau pentru unele dintre textele sale. În cadrul acestei proceduri, reexaminarea legii de către Parlament trebuie să se restrângă la obiecțiunile menționate în cererea Președintelui României, iar, în situația în care se dă o altă redactare unor texte sau se completează legea cu noi reglementări, urmează să se asigure corelările necesare cu textele care au făcut obiectul cererii Președintelui României. Cererea de reexaminare nu poate afecta statutul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare a țării. Cererea formulată de Președintele României în temeiul art.77 alin.(2) din Constituție are ca efect reluarea procesului legislativ, cadru în care Parlamentul poate modifica sau completa legea în sensul cerut de Președinte, poate menține legea în forma adoptată inițial sau, dimpotrivă, ținând seama și de punctul de vedere al Președintelui, o poate respinge. În acest sens este și jurisprudența constantă a Curții Constituționale, în care s-a reținut că „Parlamentul, fiind unica autoritate legiuitoare a țării, conform prevederilor art.61 alin.(1) din Constituție, în raport cu solicitările cuprinse în cererea de reexaminare a Președintelui României, poate adopta orice fel de soluție pe care o va considera necesară. Astfel, poate admite în întregime sau parțial solicitarea, poate să o respingă ori poate să modifice în totalitate sau parțial anumite texte care au legătură cu cererea de reexaminare (a se vedea Decizia nr.991 din 1 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.682 din 6 octombrie 2008, Decizia nr.1.596 din 14 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.924 din 27 decembrie 2011, Decizia nr.1.597 din 14 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.924 din 27 decembrie 2011, sau Decizia nr.1.598 din 14 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.924 din 27 decembrie 2011). Soluția adoptată de Parlament trebuie să fie circumscrisă cadrului constituțional. Așadar, eventuala respingere în tot sau în parte de către Parlament a cererii de reexaminare nu poate constitui, în sine, un motiv de neconstituționalitate a reglementării adoptate în urma reexaminării. După parcurgerea procesului legislativ în cadrul procedurii de reexaminare, Parlamentul poate retrimite legea Președintelui, care trebuie să o promulge în cel mult 10 zile de la primirea legii, nefiindu-i permisă o a doua cerere de reexaminare. Președintele poate, însă, în temeiul art.146 lit.a) din Constituție, să sesizeze Curtea Constituțională pentru controlul de constituționalitate al legii” [Decizia nr.81 din 27 februarie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.136 din 14 martie 2013].

46. Limitele sesizării Parlamentului pentru reexaminarea legii sunt definite de cererea de reexaminare. Având în vedere scopul cererii de reexaminare, respectiv îmbunătățirea actului normativ, nu se poate admite ca reexaminarea să aibă drept consecință adoptarea unei legi cu contradicții sau necorelări între texte, astfel că, în virtutea regulilor de tehnică legislativă, necesitatea coerenței reglementării impune completarea unor texte din lege care nu au făcut în mod expres obiectul cererii de reexaminare. Această practică este în beneficiul reglementării și nu afectează limitele reexaminării, admiterea unor obiecții din cererea de reexaminare putând antrena modificări cu privire la toate sau doar la unele dintre dispozițiile legii în cauză, ceea ce impune corelarea tuturor prevederilor acesteia, chiar prin eliminarea sau abrogarea unor texte. Astfel, Curtea a constatat că, în aplicarea normei constituționale cuprinse la art.77, Parlamentul trebuie să reexamineze toate textele de lege la care face referire cererea Președintelui României, precum și pe cele care au legătură cu acestea, asigurându-se succesiunea logică a ideilor și coerența reglementării. În acest context se impune a fi modificate chiar și unele dispoziții ale legii care nu au fost în mod expres cuprinse în cererea de reexaminare, dar care sunt în mod indisolubil legate de acestea. În cadrul acestei proceduri, în situația în care se dă o altă redactare unor texte sau se completează legea cu noi reglementări, urmează să se asigure corelările necesare dintre textele care au făcut obiectul cererii Președintelui României și celelalte dispoziții ale legii. Pentru aceleași rațiuni, dacă cererea de reexaminare vizează doar aspecte punctuale sau dispoziții concrete din lege, iar, în economia actului normativ, acestea se dovedesc a fi esențiale, întrucât constituie fundamentul reglementării, lipsa lor afectând însăși filosofia actului normativ, apare cu evidență faptul că înlăturarea, eliminarea lor va prejudicia întregul act și va conduce la respingerea legii în ansamblul său [Decizia nr.30 din 27 ianuarie 2016, paragrafele 12 și 13, și Decizia nr.31 din 27 ianuarie 2016, paragrafele 11 și 12, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.117 din 16 februarie 2016].

47. Pe lângă jurisprudența Curții Constituționale anterior invocată, în accepțiunea căreia redeschiderea procedurii legislative ca urmare a formulării unei cereri de reexaminare, potrivit art.77 alin.(2) din Constituție, este limitată la obiecțiunile formulate de Președintele României, Curtea reține că relația dintre Președintele României și Parlament este caracterizată printr-un dialog constituțional permanent, iar în cadrul acestuia fiecare dintre cele două autorități trebuie să colaboreze în mod loial, cu respectarea rolului lor constituțional. Astfel, constituantul a acordat dreptul Președintelui de a cere reexaminarea legii pentru a se putea corecta erorile materiale comise în actul de legiferare sau pentru a se regândi o anumită soluție legislativă atât pentru motive de constituționalitate, cât și de oportunitate. Prin intermediul acestui mecanism constituțional se deschide un dialog interinstituțional ce trebuie să fie guvernat de normele constituționale referitoare la colaborarea loială între acestea. În acest caz, Parlamentului îi revine rolul fie de a-și însuși observațiile, fie de a le repudia, fie de a respinge la vot propunerea/proiectul de lege, atunci când consideră că motivele invocate sunt întemeiate, iar anvergura

acestora determină caracterul inacceptabil al legii. Prin urmare, dialogul constituțional are drept efect redeschiderea procedurii legislative între aceste instituții, însă numai în limitele cererii de reexaminare. Depășirea acestor limite ar acorda, în cadrul acestei relații, un rol preeminent fie Parlamentului, fie Președintelui României, după caz, întrucât, dacă s-ar redeschide procedura legislativă indiferent de limitele cererii de reexaminare, Parlamentul ar putea adopta o lege cu un conținut total diferit față de cea inițială, iar Președintele României nu va mai putea cere reexaminarea acesteia, fiind vorba, în sens strict formal, de aceeași lege, ceea ce impune promulgarea acesteia în termen de 10 zile de la comunicarea sa. În același sens, Curtea reține că, din contră, dacă s-ar aprecia că în ipoteza anterioară Parlamentul a adoptat o nouă lege, Președintele României ar dispune de dreptul de a formula o nouă cerere de reexaminare; or, această apreciere ar aparține Președintelui României, care ar putea bloca procesul legislativ, transformând dreptul de veto suspensiv de care beneficiază într-unul decizional.

48. Rezultă că soluția corectă care conciliază rolul preeminent al Parlamentului în procesul de legiferare și rolul Președintelui României de a sancționa punerea în executare a legii este aceea ca dezbaterile parlamentare să fie reluate în limitele cererii de reexaminare. Această soluție se sprijină pe **dialogul constituțional** dintre cele două autorități publice, ce implică separarea și echilibrul dintre funcțiile statului pe care acestea le exercită, pe necesitatea respectării rolului lor constituțional și pe colaborarea constituțională loială dintre acestea. Ignorarea acestor principii duce la adoptarea unei legi față de care Președintele nu își poate exercita dreptul de veto suspensiv sau, din contră, va putea uza de mai multe ori de acest drept cu privire la una și aceeași lege, dar cu conținut normativ diferit, după propria sa apreciere, ajungându-se la nesocotirea textului constituțional. Așadar, pronunțarea Parlamentului asupra legii, în limitele cererii de reexaminare, decurge din art.1 alin.(4) și (5), art.61 alin.(1) și art.80 alin. (2) din Constituție, ceea ce înseamnă că art.77 alin.(2) și (3) din Constituție trebuie coroborat cu textele constituționale anterior referite.

49. Raportat la cauza de față, Curtea constată că, prin cererea de reexaminare, a fost solicitată reconsiderarea soluțiilor legislative normativizate prin art.I pct.1, pct.4, pct.5, pct.6, pct.7, pct.9, pct.11, pct.13, pct.17, pct.18, pct.22, pct. 23, pct.24, pct.26 și pct.28 din lege. De asemenea a fost semnalată o lipsă de unitate în redactarea tehnico-legislativă a actului normativ. Analizând forma legii trimisă spre promulgare la data de 30 iunie 2017 și cea trimisă spre promulgare la 27 decembrie 2017, Curtea constată că Parlamentul, în loc să se mențină în limitele cererii de reexaminare, a dezbătut și adoptat o nouă formă a legii, modificând și completând atât texte vizate de către Președintele României, cât și texte străine cererii acestuia. Astfel, limitele cererii de reexaminare au fost depășite în privința art.I pct.9, 11, 14, 19, 20, 21, 23—25 și 31, în timp ce art.I pct.27 sau pct.29 și art.III din legea adoptată în prima fază au fost eliminate, deși cererea de reexaminare nu le-a vizat. Practic, prin conținutul normativ al legii criticate, Parlamentul s-a comportat ca și când nu ar fi fost în procedura de reexaminare a legii, ci în procedura obișnuită/comună. Prin urmare, Curtea constată încălcarea art.77 alin.(2) din Constituție.

50. Pe lângă cele relevate anterior, Curtea mai reține o particularitate a cauzei de față, respectiv faptul că în procedura inițială de adoptare a legii a fost încălcată calitatea de Cameră decizională a Camerei Deputaților de către Senat, în sensul că acesta din urmă, deși a adoptat, în calitate de Cameră decizională, o prevedere pentru care competența decizională aparținea primei Camere, nu a întors legea la prima Cameră sesizată, care trebuia să decidă definitiv în procedură de urgență. Cele două Camere au corectat această neregularitate procedurală de ordin constituțional după formularea cererii de reexaminare, dar, sub acest pretext, au adus și modificări de fond legii analizate, ce decurgeau din jocul primă Cameră sesizată — Cameră decizională, dar care erau străine cererii de reexaminare. Curtea reține că o neregularitate procedurală privind ordinea de sesizare a Camerelor, în prima fază a procedurii, chiar nespecificată în cererea de reexaminare, este implicit acoperită prin derularea corectă, în cea de-a doua fază a procesului legislativ, sub aspectul ordinii de sesizare a Camerelor, în limitele cererii de reexaminare. Totodată, în această a doua fază nu se pot aduce modificări sau completări ce excedează cererii de reexaminare pe motiv că în cuprinsul legii există prevederi care au fost adoptate în prima fază de o Cameră a Parlamentului care, în loc să fie de reflecție, s-a comportat ca și o Cameră decizională.

51. Având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că legea, în ansamblul său, este neconstituțională și se impune reluarea procedurii de dezbatere a cererii de reexaminare, în condițiile și limitele fixate de art.77 alin.(2) din Constituție.

(3.2.) Criticile de neconstituționalitate intrinsecă

52. Având în vedere cele anterior stabilite, Curtea reține că dispozițiile legale care au fost adoptate cu depășirea limitelor cererii de reexaminare, respectiv cele ale art.I pct.11 [cu referire la art.223 alin.(12¹) din Legea nr.1/2011], nu pot face obiectul prezentei legi și, prin urmare, nu pot fi normativizate în cadrul acesteia, Parlamentul fiind obligat să valorizeze cele statuate prin prezenta decizie cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă (paragrafele 44—51) și să elimine dispozițiile anterioare din conținutul legii analizate. De aceea, Curtea constată că nu mai este necesar să examineze constituționalitatea art.I pct.11 [cu referire la art.223 alin.(12¹) din Legea nr.1/2011] din lege. Prin urmare, Curtea se va pronunța numai asupra acelor soluții legislative care au fost adoptate în considerarea și în limitele cererii de reexaminare, respectiv art.I pct.21 [cu referire la art.16 din

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.75/2005] și pct.26 [cu referire la art.4 alin.(1) din Legea nr.288/2004] din lege, întrucât numai acestea pot forma obiectul operei de legiferare, în condițiile formulării unei cereri de reexaminare de către Președintele României.

53. Cu privire la criticile de neconstituționalitate aduse art.I pct.21 din lege, Curtea constată că, în principiu, legiuitorul este condiționat de cuprinderea tuturor drepturilor salariale în legea unitară de salarizare a personalului plătit din fonduri publice, acesta putându-se abate de la acest principiu în cazul unor inechități salariale. În acest sens, Curtea a statuat că legiuitorul primar are competența constituțională ca și prin alte acte normative față de legea unitară de salarizare a personalului plătit din fonduri publice să îndrepte aceste inechități salariale. Nimic nu împiedică Parlamentul să reglementeze drepturi cu caracter salarial prin legi distincte, inclusiv în cadrul legii privind statutul unei categorii profesionale [Decizia nr.667 din 9 noiembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.57 din 19 ianuarie 2017, paragraful 26]. Or, în cazul de față, Curtea constată că reglementarea analizată nu are drept rațiune remedierea unor disfuncții sau inechități salariale care ar trebui îndreptate, ci, prin aceasta, legiuitorul delegează în favoarea unei autorități administrative autonome, respectiv a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior [în continuare ARACIS], stabilirea, prin regulament, a regimului și a principiilor privind remunerarea membrilor, personalului angajat, evaluatorilor și colaboratorilor externi ai ARACIS. Printr-o asemenea reglementare se recunoaște în favoarea ARACIS dreptul de a stabili un sistem de salarizare paralel față de cel reglementat prin Legea-cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.492 din 28 iunie 2017. Având în vedere cele expuse, Curtea constată că textul analizat diminuează competența exclusivă a legiuitorului de a stabili sistemul de salarizare a personalului plătit din fonduri publice, întrucât delegează stabilirea regimului și principiilor privind remunerarea membrilor, personalului angajat, evaluatorilor și colaboratorilor externi ai ARACIS chiar în favoarea acestei autorități. Astfel, se ajunge la situația în care, în baza autorizării legiuitorului, ARACIS exercită competențe specifice acestuia, respectiv de legiferare. Or, competențele de legiferare stabilite în Constituție în sarcina exclusivă a legiuitorului nu pot fi delegate decât Guvernului, numai în condițiile și limitele prevăzute de art.115 din Constituție.

54. Mai mult, Curtea reține că termenii folosiți în cuprinsul textului de lege criticat sunt aproximativi în privința determinării nivelului indemnizației categoriilor de personal antereferite. Astfel, se menționează că nivelul remunerării acestora se face „având în vedere nivelul remunerației acordate unor funcții de conducere din instituțiile de învățământ superior” sau că „nu poate depăși nivelul remunerației stabilite pentru funcțiile de conducere din învățământul superior”. Rezultă că nu se poate calcula în mod obiectiv nivelul remunerației acestora, întrucât criteriile normativizate au un caracter ridicat de generalitate și nu oferă posibilitatea determinării acestora *in concreto*. Or, trimiterile din corpul unei legi la normele la care se trimite trebuie să fie clare și neechivoce, pentru că, în caz contrar, cum este cazul de față, nu se poate determina cu exactitate norma la care se trimite, iar interpretul legii va deveni el însuși legiuitor, întrucât va fi pus în situația de a alege și a stabili norma pe care o consideră cea mai potrivită, ceea ce este inadmisibil. În consecință, Curtea constată că, deși normele juridice trebuie să fie clare, precise și previzibile, prevederilor art.I pct.21 din lege le lipsesc tocmai aceste trăsături, drept care încalcă dispozițiile art.1 alin.(5) din Constituție, în componenta lor privind calitatea legii.

55. Cu privire la criticile de neconstituționalitate aduse art.I pct.26 [cu referire la art.4 alin.(1) din Legea nr.288/2004] din lege, în sensul că repetă art.1 alin.(1) din Legea nr.288/2004, Curtea constată că acestea sunt întemeiate. Astfel, noul art.4 alin.(1) din lege reglementează în sensul că „*Studiile universitare sunt organizate pe 3 cicluri: licență, masterat și doctorat*” în timp ce art.1 alin.(1) din lege, în vigoare, prevede, la rândul lui, că „*Prezenta lege reglementează organizarea studiilor universitare pe trei cicluri, respectiv studii universitare de licență, studii universitare de masterat și studii universitare de doctorat*”. În consecință, Curtea constată că, într-adevăr, art.I pct.26 [cu referire la art.4 alin.(1) din Legea nr.288/2004] din lege dublează conținutul normativ al art.1 alin.(1) din Legea nr.288/2004. Or, astfel cum rezultă din jurisprudența Curții Constituționale [a se vedea Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, paragrafele 143, 144, 235], în corpul unui act normativ nu pot fi instituite aceleași reglementări în mai multe articole. Aceasta constituie o încălcare a art.16 alin.(1) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 21 aprilie 2010, și, implicit, a celor ale art.1 alin.(5) din Constituție. Prin urmare, Curtea constată că art.I pct.26 [cu referire la art.4 alin.(1) din Legea nr.288/2004] din lege încalcă art.1 alin.(5) din Constituție.

56. Celelalte critici, calificate ca fiind de neconstituționalitate, deși reale, nu pot fi analizate de Curtea Constituțională. Astfel, faptul că legea abrogă diverse dispoziții normative, fie făcând referire la anumite puncte ale ordonanței de urgență aprobate, fie, în mod direct, la actul normativ de bază modificat de aceasta nu poate fi reținut ca fiind o încălcare a art.1 alin.(5) din Constituție, destinatarul normei putându-și adecva conduita în mod corespunzător. Aceste aspecte țin de atribuțiile Consiliului Legislativ, organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații și ține evidența oficială a legislației României [art.1

alin.(1) din Legea nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.122 din 29 noiembrie 2004], Curtea Constituțională neputându-se substitui acestuia. Curtea mai observă că se poate solicita avizul Consiliului Legislativ nu numai la demararea procesului legislativ, ci și în procedură parlamentară. În acest sens se reține că art.66 din Regulamentul Camerei Deputaților prevede: „La ședințele comisiei sesizate în fond vor fi invitați la dezbateri atât raportorii comisiilor sesizate pentru avize, cât și specialiști ai Consiliului Legislativ, dacă este necesară prezența acestora”, iar art.99 alin.(7) din același regulament stabilește că „Președintele comisiei sesizate în fond poate solicita punctul de vedere al Consiliului Legislativ cu privire la unele amendamente, punct de vedere care va fi trimis în termenul stabilit de comisie”. De asemenea, art.116 din Regulamentul Senatului prevede că „În cazul proiectelor de lege și al propunerilor legislative primite de la Camera Deputaților, dacă au fost operate modificări substanțiale față de proiectul inițial, președintele comisiei permanente sesizate în fond poate cere Biroului permanent solicitarea unui nou aviz al Consiliului Legislativ”. Totodată, art. 2 alin.(1) lit.b) din Legea nr.73/1993 prevede că instituția Consiliul Legislativ „analizează și avizează, la cererea președintelui comisiei parlamentare sesizate în fond, amendamentele supuse dezbaterii comisiei și proiectele de legi sau propunerile legislative primite de comisie după adoptarea lor de către una dintre Camerele Parlamentului”.

57. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin. (1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate formulată și constată că dispozițiile art.I pct.21 [cu referire la art.16 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.75/2005 privind asigurarea calității educației] și pct.26 [cu referire la art.4 alin.(1) din Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare] din Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății, precum și legea, în ansamblul său, sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 13 februarie 2018.